

La marca de l'esclau

per Ricard Colom

«La marca de l'esclau és parlar la llengua del seu senyor»
(Tàcit).

«Ningú no pot fer de tu un esclau si tu no penses com a esclau»
(pare de Martin Luther King).

«La vigoria d'una nació és mesurada per aquells qui fan coses; no pas pels qui en descriuen»
(Edward de Bono).

Al Principat amb lleis, i al País Valencià i les Illes amb correllengües, n'hi ha de còmodes i ingenus qui volen fer creure que tot va rutilant. Però malgrat les triomfalistes estadístiques sobre coneixement del català, tothom sap, i a Madrid ho tenen ben clar, que la llengua catalana camina, sense presses ni pauses, cap a la tomba; cada vegada recula més el seu ús social, és pitjor parlada, perd nervi i parcel·les i matisos d'ús corrent... Esdevé un patuès del castellà, amb horrorosos i antiestètics calcs lingüístics cacofònics promoguts no sols pels castellanopen-sants locutors dels canals valencians sinó també per la pusil·lànime i asèptica "professionalitat" que traspuen els canals principatins i llur "llatinització" del català, amb sovintejats i lamentables castellanismes totalment innecessaris.

Tot plegat és degut a diversos factors entrelligats que ni tan sols els "naciona-listes" corrents copsen gaire, a causa de la fondària i complexitat dels processos, sols destriables si s'hi esmerça prou d'es-forç, com escrivien els jurats valencians al Magnànim a tomb de les intrigues inacabables dels *condottieri* napolitans: «No resta sinó que rompat en un colp e tallets les cordes de totes les il·lusions itàliques, subtilment e no sens gran astúcia cordillades, e no esperets, Senyor, a deslligar-les car nuus cecs tenen e insolubles, los quals jamés no veuríets aca-

bats de deslligar» (any 1423). Ara i ací, el poder colonial també ens ha relligat amb un munt de nusos cecs i difícilment solubles, però que cal saber deslligar amb esme i fermesa, energia i prudència amitjanades.

Les lleis de CiU sempre seran torpedina-des si la situació no canvia de valent des de la capital de l'"Imperio" (i pel botifleram indígena i la resta de negrets emblanquinats tipus Michael Jackson / Sergio Dalma, que pateixen la síndrome d'Estocolm). Quant als correllengües, mobilitzen molta gent, però manquen de reals conseqüències mediàtiques i de fites clau (com ara Gandhi en la Marxa de la Sal, diguéssim). Molta gent però de passeig dominical.

Sense paciència en alerta i corretja (domini propi), sense interessar-se de debò per saber on són els altres, sense tenir el cap fred (i, ço sí, servant el cor ben calent), no convencerem ningú, ni indígenes ni immigrants. Desconvencerem i devertebrarem, serem sols un factor més d'autodestrucció de la nostra llengua (i nació). «És veritat que som la cultura minoritzada més important d'Europa, però també ho és que som els més ridí-culs» (Lluís V. Aracil).

Hem d'anar pel món amb unes bases més cordials i menys cartesianes que les que

fins ara han dominat en els *talking heads* (caps-xerraires / presentadors) del nostre nacionalisme. L'intel·lectualisme racionalista fa segles que és massa aclaparador als dirigents indígenes i nacionalistes. Ens cal, desesperadament, un contrapès assenyat i realista, amb la força alliberadora del sentiment, l'alegria, la generositat i l'empatia, valors ben presents quan tot Catalunya era un imperi mediterrani (els Muntaner, Lull, Llúria...) i no pas una esclava psicològicament desestructurada com és a hores d'ara: «L'exaltació xarona del privilegi... L'oprobri de la beutat antiga» (Pere Quart).

Les "raons" són massa sovint excuses per a defugir sacrificis i autocontrol creatius. «La desfeta cultural és la més aclaparadora de les derrotes; l'única que no oblidem mai, car no podem atribuir-la ni a la pròpia desventura ni a la barbàrie de l'adversari» (Jean François Revel).

Actituds a tomb

«Els grans semblen grans car som agnollats» (Camille Desmoulins).

Si hom vol canviar una situació de castellanització haurà de tocar moltes tecles, fer progressar cadascú sols a partir del seu propi nivell nacional concret (amb passos senzills i assumibles) i actuar segons tàctiques militars clàssiques (reconeixement del "terreny", correlació de forces, fites a atènyer, presentar sols les batalles guanyables, tria de l'indret i el moment, en guerra guerrejada...).

En primer lloc, hem de ser prudents, asèptics i no desagradívols. Cal valorar la situació i escoltar la gent sense parlar-hi gaire ni discutir. Primer, identificar-nos amb l'interlocutor: empàtics, res de nassos arrufats (no la típica "antipatia nacionalista", conseqüència de la idolatria/totemisme per la llengua a seques, sense considerar a fons tot l'entrellat

moral i humà de la greu qüestió). Tot-hom, o quasi, és susceptible de ser dut més a prop de la causa de la llibertat i contra el genocidi cultural, però cal ème.

Cal saludar amb alegria i saber somriure, guanyar terreny i criar bona fama fent favors a tothom sens excepció: quan entre ells en parlen, tindrà efectes multiplicadors a favor nostre i de la nostra causa.

Ço és canviar una correlació de forces negativa. No ens enrabiem. Fermesa digna i desimbolta, però cap rauxa sense sentit "militar" i "geoestratègic": no podem permetre'ns el luxe de presentar batalles per a perdre-les estúpida. Cal atreure's amb sobrietat i força convincent fins i tot els qui han castellanitzat llurs famílies: potser llurs néts tornaran a la rabera si som un pol de referència segur i autodisciplinat enmig el marasma de mentides i manipulacions ordit per la premsa colonial. Els durs fets són el durs fets, i la veritat acaba surant.

Escenes quotidianes

«Exterminar una raça no radica tan sols a anorrear sa gent. Sobretot es tracta de fer malbé la seua autoestima, de convèncer-los que, tot allò que són, és sobrer en la faç de la terra, que la seua cultura i el seu poble són inútils» (Johnny Depp, fill adoptiu de Marlon Brando).

«El vostre pensament és un antic dogma que no pot canviar-te, ni tu a ell. El meu és novell i em repta i jo a ell, dia i nit» (Khalil Gibran).

Vet ací un grapat d'exemples de martiris sociolingüístics que suportem diàriament i les respostes que veig que donen millor resultat:

· Si cap catalanoparlant se'ns adreça en foraster, no hi cedim de cap manera. Que

se n'averonyesca. Si s'escau, podem dir-li coses com ara: «On has après a parlar tan bé el madrilenyo o l'anglès? O bé «Eu!, cada volta parles millor l'andalús», o bé «Tu ets de Valladolid, oi?», o repetir algun mot que hagi dit (convé interrompre'l amb rapidesa de reflexos quan parli ràpid, trencar-li el ritme i el fil del que diu: un torpede) i demanar-li si això, en català, és tal. Com ara si ha dit: «Voy el tercero», etzibar-li: «On, al tercer?». L'ocasió, modulació i grandària del mot dependrà de cada cas concret, és qüestió de pràctica i sentit psicològic.

· Si algú fa la moneia amollant castellanades com qui generosament regala perles (frases, parides, cançons, mots...), tal com fa na Catalina Thomàs en «Les mil i una», n'hi ha prou de no somriure-li les gràcies. «Per honra té esser bord. Son cor espuri sols posa arrels paràsites» (Miquel Costa i Llobera, *Als joves*).

· L'eco: quan "ellos" fan l'eco («Un café amb llet, si us plau!» i et responen «¿Un café con leche?») els fas un contraeco vibrant i seriós, amb dignitat, recalcant els mots amb sonoritat: "Cafè amb llet". "Ellos" estan acostumats a avassallar i, sobretot, que ens deixem avassallar i ni s'ho esperen.

· Si en un local qualsevol no t'entenen en català o et parlen agressivament, ja sé que això normalment desconcerta, car hom no s'ho esperava. Cal tornar-hi al cap de pocs dies, sol o amb reforços, i etzibar-los un «bon dia!» desacomplexat i parlar-hi vocalitzant i en veu alta, segur de si mateix i un pèl autoritaris. Se l'empassaran i us entendran: els desconcertats seran "ellos".

· Si aneu a un bar i us miren amb cara de gos per haver-los parlat en català., cal mirar-se'ls també amb posat seriós; solen baixar de l'ase. Si enlloc us diuen: «En castellano, por favor», ni cas; parleu-los més clar, vocalitzant millor i més a es-

pai, però en català. Si us ho retreuen en mal to, podeu respondre amb tranquil·la sobirania: «Jo sóc a ma casa i parl com vull», o «Qui no ix de sa casa, no està obligat a parlar idiomes», o «parl en la meua llengua perquè estic en ma casa i vull confiar en la teua intel·ligència». O, més contundent: «Et cerques un traductor» o «Aprens, que a les escoles d'adults és totalment gratis». Les lleis us hi emparen en qualsevol cas, car "ellos" sols ens poden obligar a entendre foraster, no pas a xerrar-lo. I si preferiu de defugir enfrontaments o tensions, demaneu que vingui a a atendre-us algú que us entenga. Podeu dir: «No tinc res en contra vostre, però que vingui algú que m'entengui». Cal dir-ho amb seguretat i seriós, a fi que no se'n passin de la ratlla. El furiós hispanista sempre hi quedarà en fora de joc i durà la pitjor part. «Un poble que vol ser feliç no ha menester de les conquestes» (Plutarc).

· Hi ha gent que fan com si no t'entenguessin quan parles en català, tot i entendre't perfectament, de vegades porten mitja vida entre nosaltres però tenen una mentalitat profundament colonial. Si et fan «Pero qué dices, qué dices...?», no us sofoqueu gens, amb un somriure els responeu en anglès. Si no en saben quedaran com a pobletans (allò que ells diuen que som nosaltres) i si en saben, hauran de copsar contundentment que amb nosaltres no valen les brometes estúpides de colons racistes. No perdeu pas mai l'agençament ni el somriure. Espereu i, quan en facin una altra doneu-los un bon cop de gràcia, contundent i sense fer remor, per ex., regaleu calendaris de butxaca en català i quan algun d'"ellos" us digui «¿qué nos das?», els contestes tan tranquil: «A tu no perquè no ho entendries, n' hi ha que no donen per a més». Els colons que adés no t'entendien, es quedaran de pasta de moniato, sense resposata ni defensa possible (retratats) i en ridícul davant de tothom, i no pas pel que tu els has dit sinó pel que

han dit ells, per l'estúpidesa provocadora de llur actitud.

- Si no t'entenen quan els dius *setze* (sovint són gent jove), els fas: *Sixteen!*, i els electritzaràs. Després els farà gràcia, però...

- Els castellanoparlants són atesos en castellà, sempre; els catalanoparlants no pas, i són discriminats. Per tant, si sou els qui, a la feina, ateneu gent, si teniu treball fix o confiança en el vostre cap, ateneu invariablement en català. Si no us entenen (o diuen que no us entenen), passeu "el cas" a algun company. Que sàpien que hi ha qui no s'empassa l'abassegament cobnitzador, qui no vol parlar en foraster als qui ni es dignen a entendre l'idioma indígena: Qüestió de santa justícia.

- Si treballes en un lloc on hi ha qui et mana quelcom en foraster (sobretot si és un catalanoparlant), mira de no atendre'l; parla amb un altre, avantposa-hi una altra tasca, etc. Demostrea'ls fins on puguis, sense perill per al teu lloc de treball, que el castellà no sols no és una llengua d'autoritat, sinó que no és "pràctica". Que s'embeinin llurs pretensions imperials.

Militància lingüística: generalitats

- D'entrada, adrecem-nos sempre en català a tothom: siguem nosaltres! És patètic de veure com la majoria de votants "nacionalistes" no passen de diglòssics acomplexats. Al pas que van, llurs fills ja parlaran en foraster als néts. «[...] el regre de Montgomery mancava de consciència de sa dignitat d'esser humà. Havia acceptat que no estava gaire mal el sistema injust que el segregava» (Martín Luther King).

- Si hom és avesat a la diglòssia o ha parlat sempre en castellà a algú, cal can-

viar el xip; a poc a poc, amb humor, sense forçar la situació. Al final els parlaràs majorment en català sense que plori ningú.

- En alguns casos molt excepcionals val la pena de ser flexibles. Cal no semblar bèsties (ja que "ellos" volen fer el bèstia, deixem també que ho semblin, no els llevem l'honor que tan merescudament s'han guanyat) ni donar peu a fornir titulars en l'ABC. Cal valorar cada situació: us donarà agilitat mental i no envellireu tan ràpid. Ser flexible no vol pas dir retre's sinó sols fer un cop d'ull per a copsar la tàctica adient i agafar empemta.

- Convé fer entendre als forasters, amb humor i enginy, que no podem mercadejar amb la nostra dignitat col·lectiva, fet de nivell espiritual. S'han d'adonar que ens mantindrem fermes i dignes, que no som pas espanyolets lleigs que volen agradar als senyors blancs de Madrid. Cal, quan lletregem i "ellos", fins i tot agressivament, fan allò d'"E d'Appaïa", no deixar ni que ens ho diguin: abans que ho amollin, els diem "E d'Europa", a fi de deixar-los clar quasi subliminalment que ara han de deixar de comportar-se com a Torquemades perquè ja estem a Europa i Europa és el nostre referent i el futur Estat, i no pas l'Espanya que ens espanya. Som un poble amb ganes de llibertat; no volem ser pallassos ni mones de les operetes madrilenyes. «Entre otras cosas, lo malo de los catalanes es que se niegan a hablar la lengua del imperio» (Comte-duc d'Olivares).

«Cada lengua que se pierde es una visión del hombre y del mundo que desaparece» (Octavio Paz).

- Cada cultura és riquesa biològica, a voltes en perill d'extinció, i la llengua n'és rovell i ànima i estructura mental. No consentim d'esdevenir robots d'una maquinària de poder com és l'Estat. «Perdre la pròpia individualitat i esdeve-

nir un simple engranatge d'una màquina és impropï de la dignitat humana» (Mahatma Gandhi).

· Quan els hispanistes més o menys en actiu n'amollin alguna, cal afitar-los amb esguard escèptic i dir-los alguna frase benèvola que els faci pensar. Cal col·leccionar-ne i memoritzar-les. Sobre tot no fem el ridícul semblant que tenim por. Si es mostren agressius cal etzibar-los a llurs punts dèbils, recordar-los, per ex., que el genocidi més gran de la Història de la Humanitat fou, amb molt, el que els espanyols dugueren a terme contra Ameríndia, amb més de 100 milions de morts. Cal retratar-los tal com realment són, o senzillament que es miren en un espill real i no pas en els deliris de grandesa ni en les manipulacions de les televisions espanyoles. O que vingueren a ca nostra perquè en llurs terres no podien viure bé (ací ningú no els havia pas cridat) i de seguida volen manar-nos i dir-nos com hem de parlar.

· D'entrada, responeu sempre a tot desconegut en català, també a forasters i estrangers. Als estrangers, si sabeu llur idioma, podeu parlar-los en anglès, alemany, etc. Però tot deixant ben clar que la nostra llengua és la catalana (per exemple, parlar-los en català/anglès, amb versatilitat psicològica). Als forasters, no; si no ho entenen o no els sembla encara bé (sols els espanyolistes racials no us acceptaran la vostra cortesia en català), que ho demanin a la munió de no-defensors de la nostra llengua.

· Catalanitzem-ho tot: noms, adreces... Responguem sempre en català i no deixem pas córrer l'ocasió de fer palès que parlem català perquè som a ca nostra (així ho han fet els nostres venerables avantpassats). Sense fanatisme, sorruts; com una mena d'irreversibles vots monàstics. Si tenim clar que no ens deixem prendre la dignitat, valor espiritual, el colonialisme d'"ellos" ja és derrotat.

· Quant als nostres Michaels-Jacksons, cal comprendre'ls. Molts "nacionalistes" són també uns colonitzats, tan fluixos i acomplexats que són embrions d'Oncles Tom i M. Jacksons. Més que covardia, aquesta pobra gent sols fa gala d'un elemental instint de supervivència animal al qual l'obsessiu fonamentalisme espanyolista els ha reduïts: Foscor en un món obscurantista, pura modernització de la Inquisició toledana de sempre. Aquests porucs crònics són fills d'acollonits amb més raons reals; aquest ensumar el perill esdevingué rutina que ara glorifiquen els inefables (i goebbelians) mèdia-espanyol(iste)s. Cal entendre'ls, tenir-los magnanimitat i voler acollir-los com a pobres orfes que són i possibles fills pròdigs. En el fons, cal estimar tothom i no fiar-se gaire de ningú. «El gran mal de l'home no radica pas en la pobresa ni en l'explotació, sinó en la pèrdua de singularitat humana sota l'imperi del consumisme» (Pier Paolo Pasolini).

· Portem retoladors, ceres... a la butxaca per a escriure lemes colpadors: «Immigrants sí, colonitzadors, no», «Som a ca nostra», «Dret a viure», «No al genocidi lingüístic», «Estima el teu poble, estima la teva llengua». «No a la imposició del castellà», «Castellà optatiu i voluntari», «No al racisme anticatalà», etc.

· També podem enganxar adhesius (fotocopiant textos damunt ferratines en blanc, o demanar-ne a grups nostrats). Amb les pintades cal anar amb compte; sovint desprestigien, car hom considera que embruten parets; millor un bell mural, si de cas. O dibuixar ç com a símbol o anagrama de lluita contra el genocidi lingüístic.

· Hem d'exercir sempre de *boy-scouts*, ser afables i exemplars, evitar enfrontaments i prevenir-los. No siguem mai cerca-raons, ans mostrem-nos dignes, fermes i serens envers els qui marginen i menyspreen allò indígena. De vegades

tenen raó a llur manera, i només millorant aquells actes que són d'incumbència nostra els podem fer abaixar la testa.

· Cal ser previsors i mirar de caure en gràcia abans que qualsevol incident se'ns avanci. Penseu que, segons la propaganda dels mitjans colonials, nosaltres som uns nacionalistes perillosos i fanàtics. Cal ser generosos, com sol ser-ho la caracteriologia basca. Nosaltres tirem massa cap al materialisme i l'individualisme, talment que ens esclafen per parts, i "èl·lols" sempre tenen la iniciativa, si fa no fa. De favors cal fer-ne a tothom: criar bona fama per a ser després escoltats. Vèncer implica convèncer, ja que manquem de mitjans legals coercitius. I, si ara no convencem prou, és que cal saber esmenar-nos.

"Estem farts d' haver de demanar perdó per existir..." (Joan Fuster).

Convencen més els fets que no les paraules

Ara bé, sols cal parlar de les raons abans esmentades si vénen molt a tomb (ser oportú és saber fer les coses com i quan cal, és ser convincent). Raure en el moment escaient al lloc adient és bàsic, és embolcall de la nostra idea (el mitjà és el missatge). «Qui pretén de convèncer algú, convenç molt menys que no pas aquell qui, sense cap propòsit ulterior, fa per si allò que li sembla recte» (Keyserling). O sia: fets, molt millor que no pas paraules ni doctrines. La gran massa social no pensa abstraccions ni copsa la menor subtileza filosòfica, no ens enganyem! «Els poders establerts tendeixen al control, a la unificació i a l'explotació psíquica de llurs súbdits» (Xavier Rubert de Ventós, *Moral i nova cultura*).

Heus ací un inventari de bons principis:

-- No donar explicacions, no queixar-se mai. La vida és massa curta per a empetir-la.

-- No plànyer-se mai de les coses no assolibles. Partir sempre de la situació present.

-- No encetar res sense reflexió prèvia, i acabar sempre allò encetat.

-- No odiar mai, però saber combatre.

-- Cercar en cadascú la part millor que tingui.

-- Saber admirar amb mesura; és senyal de mediocritat lloar amb desgana".

(André Maurois, 1885-1967)

El mateix autor digué també: «En l'acció no cerquem pas la veritat absoluta, cerquem allò que cal fer en un temps donat. Una solució mediocre però immediata val molt més que no pas una de perfecta al cap de vuit dies.»

Quan anem pel carrer o allà on anem a lloure, aprofitem-ho per a parlar amb els nostres acompanyants, ben fort i en català, del que sia; si és als fills, millor encara, queda més simpàtic. Han de veure que existim. Sentir bon català encoratja la bona gent del país.

Qualitat de llengua

« [...] heu donat preferència a expressions no vernacles i abusat de mots bàrbars, fins al punt de trastocar la vostra parla en un autèntic guirigall» (Tacià, «Discurs contra el grecs»).

«Llengua embastardida, / poble bou al fang. / Necis jocs podrien / vils cervells parats» (Salvador Espriu, *Llibre de Sineira*).

Cal aprendre a parlar i escriure una llengua nacional generativa, creativa segons els recursos de la pròpia idiosincràsia, una llengua de cancelleria rica i gloriosa com la de les *Cròniques*, una llengua bella i flexible com la de Lull o la del nostre Segle d'Or. Cal conèixer bé els clàssics i la pròpia literatura. Cal escoltar els avis (millor encara: les àvies), els pagesos... Reintroduir els nostres propis refranys i dites, que sens dubte donen color i vitalitzen l'idioma.

El català parlat a les ciutats, assetjat pels mèdia espanyols i francesos i per la immigració, sense la defensa d'uns mèdia catalans (ja que els que hi ha són "llatinitzats" i no compleixen amb llur deure de contrapòl de resistència i pedagogia lingüística), sol ser dolentíssim; experimenta, a més, un ràpid i dramàtic empobriment de vocabulari, d'expressions, de sintaxi, etc. (pèrdua de pronoms adverbials, allau de castellanismes, com ara "morro" per *barra*, "llit" per *rambla*, "aquest any" per *enguany*, "colxó" per *matalàs*, "pitar" per *xiular*, i milers més... en una dinàmica imparable, si no l'analitzem a fons i actuem en conseqüència). Fa pena de sentir com parla el jovent i els infants escolaritzats en català i els "nacionalistes", sobretot al País Valencià. Tal "xapurriau" indica la progressiva satel·lització del català al voltant del Rei-Sol castellà, i sabem que aquest és el pas anterior a la definitiva castellanització, tal com han estudiat els sociolingüistes. Quant al català dels mèdia sovint també fa feredat, fins i tot TV3, amb escandalosos castellanismes, sobretot en programames de lleure.

« [...] les maneres corrents de parlar d'una nació pre-anuncien, als qui saben veure el fons de les vicissituds humanes, el camí que aquella nació està emprant » (Antonio Rosmini).

"Les coses mortes poden ser arrossegades pel corrent; sols quelcom de viu pot anar contra corrent" (Chesterton).

Cada mot ben dit i ben escrit és una enlairada trinxera d'amor a la terra. Parlar un català desastrós treu el geni creatiu a l'idioma, el descoloreix, el fa lleig i el desprestigia. És el fenomen correlatiu a la nostra psicologia d'esclau, d'oncle Tom, el camí obert a l'autoodi, a la por, als complexos botiflers i a la síndrome d'Estocolm. Si parlem un català calcat del castellà, el fem espuri, menyspreable, un *patois* folclòric de la *lengua del imperio*, o sia: la parla sense ànima que ens volen vendre els nostres enemics. És inacceptable el *light* de TV3, que demostra complex d'inferioritat. No parlem ja de la risible i super-artificial parla que xerren els cacofònics (i sovint castellanoparlants, fora de les càmeres) locutors de Canal 9, que sembla que mai no s'han fixat en el parlar prou pur del Maestrat o la Vall d'Albaida.

«Als fills imposes, car els vols senyors, guisofis agres d'una llengua estranya» (S. Espriu, *Llibre de Sinera*).

Quan parlem, hem d'usar les formes més pures i genuïnes, com ara, millor *rentar* que "llavar", millor *cercar* que "buscar", etc., sempre que el context no les faci massa forçades, car llavors perden efectivitat sociolingüística. Cal anar davant del nostre interlocutor, però sols una passa davant, a fi que pugui seguir-nos.

Sense ser pedants, és magnífic intercalar o fer reviscolar dites populars, i pair citacions intel·ligents i colpidores com de collita pròpia.

Diguem: «bon dia i bona hora!» No sols «adéu!» sinó «adéu-siau!» Ressuscitem el nervi adormit de l'idioma, i encoratgem així els de la nostra corda.

Quan parlem català, vocalitzem bé, no parlem a mitja llengua com fa Jordi Pujol. "Cantem" amb accents comarcals sonors, reintroduïm mots moribunds, siguem autodisciplinats.

Cerquem un estàndard unificat, un català *batua*, *koiné*, que no és pas el barceloní, sinó una síntesi a definir des dels estàndards actualment en vigor, els quals són *regional(iste)s*. Aquesta *koiné* hauria d'aplegar formes i variants valencianes, illenques, de la Catalunya Vella i de la Nova, relligades amb referència als clàssics i prioritzant les formes més diàfanes, curtes, sonores, belles i clares.

Contrarestar la influència del castellà/francès aprenent altres idiomes (especialment l'anglès i l'alemany) és més que recomanable. Es tracta de competidors directes, d'idiomes amb molt prestigi social, que plantin cara a l'espanyol i al francès. A partir del 2010 els sociolingüistes diuen que el predomini de l'anglès serà absolut: l'anglès és el nostre aliat natural, almenys per ara.

Caracteriologia

"Germans, la vida se'ns en va,
a poc a poc ens la prenen,
si avui ens obren la mà
es que hi ha altres cadenes".
(Joan Bta. Humet)

"Una cosa és ser universal i una altra que t'universalitzin".

(Jesús Quintero, "El loco de la Colina").

En un altre temps, els Imperis (això encara ho fan els Estats amb més divisió ètnica a causa de la pobresa, com Indonèsia, Turquia o l'ex-Iugoslàvia) "solucionaven" els conflictes nacionals interns amb genocidis generals o de baixa intensitat (Turquia contra els armenis o els

kurds, Nigèria contra els igbos, Indonèsia contra els timoresos... Azaña deia que Espanya havia de bombardejar Barcelona cada 50 anys!). Amb els "avenços tècnics" moderns (els mèdia, especialment les televisions), això no cal ja, simplement hi ha un genocidi cultural tecnològic i propagandístic i una assimilació nacional-mental a través de la repetició obsessiva d'ideologia estatista, segons moderns sistemes de màrqueting, es tracta d'un genocidi "net", mental, menys sangonós. "La nova estratègia militar passarà per regular, controlar i manipular els mitjans de comunicació" (Alvin Toffler, científic nord-americà).

La psicologia del colonitzat es caracteritza per la inhibició idiota (en grec *idiotia* era un terme equivalent a 'egoista', 'incivil' i 'apolític') i pel materialisme elemental i barroer (diners, panxa i sexe), així com per l'arbitrarietat mental (enveja, xafardeig, egoisme...), que destrueix una possible salut social del poble indígena.

Qualsevol reconstrucció nacional ha de començar, irreversiblement, per una reconstrucció caracteriològica capaç d'unir i plantar cara als colonitzadors i atreure's els renegats i els immigrants. Malcolm-X, M. Luther King, Gandhi i tants altres eren, bàsicament, caps populars que cridaven a una millora moral i a un afinament quant a l'autodisciplina del poble oprimat. "Potser sia menester que algú gosi ensenyar-los a guaitar la desfeta cara a cara, a explicar-los que, per aixecar-se, cal admetre, d'entrada, que hom és tombat en terra"(Amin Maluf).

Caldrà estudiar a fons altres processos d'alliberament (el jueu, l'irlandès, l'hindú, per exemple, són molt instructius) i la tradició literària i històrica dels nostres segles gloriosos (ss. XIII-XV, bàsicament), on descobrirem figures absolutament genials i admirables: Lluïa, Muntaner, Roger de Llúria, Jordi de Sant

Jordi, Ausiàs March i família..., figures plenes de coratge, de creativitat, d'energia, d'emoció continguda, de fe, de bellesa treballada..., valors ben distints de tant de patetisme com veiem ara entre els malalts d'autoodi i covardia. És normal que força gent forastera menyspreï l'esperit d'esclau dels acomplexats indígenes. Però, si aquesta gent coneix indígenes enèrgics, empàtics i traçuts que defensen la llengua sense cap sentiment d'autoodi, indiscutiblement que hi sentirà admiració, tret dels colonitzadors professionals i del *lumpen* marginal.

Si ens mantenim fermes i empàtics, si ens renovem espiritualment i psicològicament, tenim el futur quasi guanyat. Cal reforçar tots els trets de caracteriologia *magnètica* que hem anat esmentant. Cal transmetre pau profunda, seguretat, tranquil·litat. No fer el bufó ni la mona. Tenir cura del nostre aspecte personal, anar al gimnàs: que la nostra simple presència ja parli. Estudiar informàtica i idiomes, matèries amb futur i prestigi.

«L'admiració és causa determinant d'imitació; i la imitació és un dels agents més actius i generals de la transformació de les societats» (Enric Prat de la Riba).

Quan alguna persona, ideologia, col·lectivitat, etc. és traïda per tothom, hom pot blasmar els traïdors, però ço no solucionarà el problema. És menester de cercar coratjosament la causa d'aquesta traïció generalitzada sense centrar-nos en exclusiva en la *paranoia* de l'*enemic exterior*, car sovint és la mesquinesa del traït, la seva manca de generositat, la seva incoherència i egoisme allò que el fa víctima de tanta traïció o oblit. Açò s'esdevé en bona part del nostre nacionalisme, atrinxerat darrere càtedres, homenatges i diades, mentre que en llur vida diària, a muntó "nacionalistes" no solen anar més enllà d'un epicureisme molt vulgar amb reaccions deixades i de gran irresponsabilitat patriòtica. El problema

és la nostra caracteriologia colonial que permet una espanyolització tan barroera, lamentable i abassegadora.

«Veritablement la nostra herència ha passat a uns altres i la nostra casa als estrangers» (Planys 5:2).

«Les idees dolentes i perjudicials, ni que no sien expressades amb claredat, s'estenen més de pressa que no les idees saines proclamades a plena veu» (Maeterlinck, 1862-1949).

La poesia *L'heroi*, de Miquel Costa i Llobera, intensifica allò que un català amant de la justícia (lingüística i general) hauria de saber fer:

[...] Ans bé el suplici sublima l'hèroe;
sa sang treu flames apoteòtiques,
i els insults que la infàmia li tira
de fems en terra a son llorer serveixen.
Ell de son poble concentra l'ànima.
Tranquil, hi atura les bregues díscles;
lluïtador, hi remou les tormentes
com fa el mestral sobre la mar voluble.
L'impuls que ell dóna produeix l'ímpetu
que enfora guia la gent i l'època,
i damunt la corrent que se'n forma,
ell passa al trot de triomfal quadriga...
Davant l'enigma s'asseu per àrbitre;
romp lo insoluble sa espasa autòctona:
i al relleu de sa pròpia figura
ell dóna encuny a sa mateixa pàtria.
Sortat el poble, sortosa l'època
d'on surt un hèroe de força màxima,
com Amfió edificant amb la lira,
o com Teseu esvaidor de monstres!
Quan plana l'ombra de les catàstrofes
i tot al caos sembla dissoldre-s'hi,
ja és ben bé l'hora de l'hèroe!
Germini la terra mare sa llavor feconda!
Hèroe! T'invoquen les palmes èpiques,
vola a cercar-te l'oda pindàrica;
i si els cors abatuts no et sospiren,
com que et prometin els antics sepulcres!

(Palma, 22-25 de febrer de 1906)